

ΘΕΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η παρακολούθηση εκπαιδευτικών τηλεοπτικών προγραμμάτων συμβάλλει στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη ενός παιδιού. Για να αποκομίσει, ωστόσο, τα παραπάνω οφέλη το παιδί πρέπει να έχει ηλικία μεγαλύτερη των 2 ετών ώστε να έχουν ξεπεραστεί αναπτυξιακοί περιορισμοί..

Τα ποιοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για προβολή και εκμάθηση αξιών, συναισθημάτων και προτύπων θετικής συμπεριφοράς υπηρετούν επιτυχώς το σκοπό δημιουργίας τους. Για παράδειγμα, τα παιδιά μαθαίνουν να συνεργάζονται και να συμπεριφέρονται με ευγένεια παρακολουθώντας κατάλληλο υλικό. Ακόμη, γίνονται γνώστες πολιτιστικών στοιχείων, υιοθετούν θετική κοινωνική συμπεριφορά μιμούμενα θετικά πρότυπα και γενικότερα αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες. Τέλος, μέσω της παρακολούθησης διευρύνονται τα ενδιαφέροντα και κάποιες φορές δημιουργούνται νέες ασχολίες.

Δυστυχώς, το ποσοστό προβολής εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετιζόμενο με ποσοστά άλλου τύπου προγραμμάτων π.χ.ψυγαγωγικών είναι αρκετά περιορισμένο. Ακόμη και κατά τη διάρκεια της παιδικής ζώνης το προβαλλόμενο υλικό συχνά κρίνεται ακατάλληλο. Συνέπεια των παραπάνω είναι ο περιορισμός των ευκαιριών παρακολούθησης κατάλληλου υλικού και παράλληλα το θετικό αποτέλεσμα στον ψυχοκοινωνικο-συναισθηματικό τομέα του παιδιού.

Η βιβλιογραφία υποστηρίζει πως η τηλεόραση προσφέρει τη δυνατότητα διεύρυνσης των εμπειριών και γνώσεων του ανθρώπου χάρη στη μετάδοση πληροφοριών από όλο τον κόσμο. Ακόμη, στα πλαίσια των εκπαιδευτικών τηλεοπτικών προγραμμάτων μεταδίδονται γνώσεις με ευχάριστο και σύντομο χρονικά τρόπο, δομείται ο προφορικός λόγος, προωθείται η γενική περιέργεια, ενισχύεται η βραχύχρονη μνήμη και η αναγνωστική ικανότητα. Επιπλέον, οι θεατές αποκτούν κίνητρο για μάθηση και εκπαιδευτική γενικά δραστηριότητα και στη μετέπειτα πορεία τους. Χάρη στη διαδραστική μάθηση επιτυγχάνεται ενδεδειγμένη και ουσιαστική γνωστική επεξεργασία. Επιπροσθέτως, προωθείται η φαντασία και η δημιουργικότητα από προγράμματα όπου απουσιάζει η βία και η έντονη δράση σε βαθμό, ωστόσο, μικρότερο από εκείνο που επιτυγχάνεται μέσω παιδικών δραστηριοτήτων.

Αξίζει να σημειωθεί πως η συμβολή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι ανεκτίμητη και μακροχρόνια για παιδιά προερχόμενα από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά πλαίσια κατά τη χρονική περίοδο που προηγείται της φοίτησής τους σε οργανωμένο σχολικό πλαίσιο.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με έρευνες η παρακολούθηση τηλεόρασης συνοδεύεται με πληθώρα αρνητικών συνεπειών στον ψυχοκοινωνικο-συναισθηματικό τομέα ενός ατόμου και επί της παρούσης ενός παιδιού. Οι επιπτώσεις είναι δυσμενέστερες στα πιο μικρά παιδιά. Αρνητικές επιπτώσεις παρατηρούνται και στις περιπτώσεις δράσης του παιδιού σε χώρο όπου λειτουργεί τηλεόραση.

Πρώτα από όλα, διαταράσσονται οι σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας, του βασικού φορέα κοινωνικοποίησης ενός παιδιού. Συγκεκριμένα, η φτώχη ουσιαστικά αλληλεπίδραση μεταξύ τους οδηγεί σε χαλάρωση των οικογενειακών δεσμών και υιοθέτηση αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Ακόμη, περιορίζεται σε σημαντικό βαθμό η συναναστροφή με συνομηλικούς γεγονός που έχει επίσης άμεσο αντίκτυπο στην κοινωνικοποίηση ενός παιδιού λαμβάνοντας υπόψη τις περιορισμένες ευκαιρίες ανάπτυξης δεξιοτήτων ένταξης σε ομάδα, ανάπτυξης αυτογνωσίας και γνώσης του κόσμου καθώς και υιοθέτησης προτύπων σχέσεων. Τα παραπάνω οδηγούν σε μοναχικότητα και περιθωριοποίηση και επιφέρουν συναισθηματικά προβλήματα στο άτομο.

Σημειώνεται, επίσης, πως τα παιδιά επηρεάζονται βαθιά από τα προβαλλόμενα πρότυπα συμπεριφοράς, υιοθετώντας αρνητικές συμπεριφορές και εμφανίζοντας δυσπροσάρμοστη συμπεριφορά. Έντονο είναι το φαινόμενο υιοθέτησης επιθετικής συμπεριφοράς, συμπεριφοράς που εδραιώνεται και ενδέχεται να εμφανιστεί ακόμη και μελλοντικά. Η μίμηση, ταύτιση και απευαισθητοποίηση της βίας από την τηλεόραση είναι τρεις παράγοντας που ευθύνονται για τα αυξανόμενα ποσοστά παιδικής βίας. Η γλωσσική έκφραση επηρεάζεται άμεσα μιας και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη συμπεριφορά του ατόμου.

Ακόμη, το περιεχόμενο των προγραμμάτων γενικού κοινού, τα οποία καταλαμβάνουν μεγάλο τμήμα του προβαλλόμενου υλικού, δεν γίνεται κατανοητό από τα μικρά παιδιά. Σύγχυση προκαλούν και τα

διαφημιστικά προγράμματα επηρεάζοντας έντονα το παιδί και οδηγώντας το σε λανθασμένου βαθμού και τύπου κατανάλωση.

Η υπέρμετρη παρακολούθηση τηλεόρασης πλήττει γενικά τις δραστηριότητες ενός παιδιού. Συγκεκριμένα, μειώνεται εκτός από το χρόνο παιχνιδιού και ο χρόνος διαβάσματος καθώς και ύπνου. Επακόλουθα της υπέρμετρης παρακολούθησης είναι, επίσης, δύο φαινόμενα της σύγχρονης εποχής: η παχυσαρκία και η υπερκινητικότητα.

Η παρακολούθηση της τηλεόρασης αλλά και η απλή έκθεση του παιδιού σε χώρο όπου λειτουργεί τηλεόραση έχει αρνητικές επιπτώσεις στο γνωστικό τομέα του με δυσμενέστερες εκείνες σε παιδί μικρότερο των 3 ετών. Συγκεκριμένα, έρευνες με αντικείμενο μελέτης τον αναπτυσσόμενο εγκέφαλο δείχνουν καθυστέρηση της νευρογνωστικής ανάπτυξης και ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο σε παιδιά κάτω των 5 ετών.

Όσον αφορά στα παιδιά ηλικίας μικρότερης των 3 ετών, επιστημονικά ευρήματα υποστηρίζουν την ύπαρξη γλωσσικής καθυστέρησης. Ακόμη, στην παραπάνω ηλικιακή ομάδα εντοπίζονται προβλήματα προσοχής, προβλήματα που δύναται να παρουσιαστούν έως και 5 χρόνια αργότερα. Επιπλέον, παρατηρείται σύγχυση του πραγματικού με το φανταστικό και λανθασμένη ερμηνεία των προβαλλόμενων που σχετίζονται με το αναπτυξιακό τους στάδιο και ερμηνεύονται από τη θεωρία του Piaget, σύμφωνα με την οποία παιδιά έως 7 ετών προχωρούν σε λανθασμένη ερμηνεία φαινομένων, εσφαλμένες γενικεύσεις, προσκόλληση σε κυρίαρχο χαρακτηριστικό και σχηματισμό ολικών εικόνων.

Τέλος, η πολύωρη παρακολούθηση τηλεόρασης αναπτύσσει στο παιδί παθητική στάση η οποία σε συνδιασμό με τις περιορισμένες εμπειρίες ενασχόλησης με αντικείμενα και δραστηριότητες έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ανάπτυξη κριτικής ικανότητας, ικανότητας υψηλού επιπέδου σκέψης και αφηρημένου συλλογισμού οπότε γενικότερα στο δείκτη νοημοσύνης και κατά συνέπεια στη σχολική ετοιμότητα.

ΡΟΛΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η οικογένεια έχει εξέχοντα ρόλο και φέρει ιδιαίτερη ευθύνη για τη διαπαιδαγώγηση του παιδιού. Όλα τα μέλη της οφείλουν να αποτελούν θετικό πρότυπο συμπεριφοράς και αξιών. Οφείλουν, επίσης, να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις τηλεοπτικές προτιμήσεις τους δεδομένου ότι τα μικρά παιδιά έχουν την τάση να υιοθετούν τις προτιμήσεις των γονέων και μεγαλύτερων αδελφών τους.

Λαμβάνοντας υπόψη το πόσο ευάλωτο είναι ένα παιδί οι γονείς πρέπει να λάβουν μέτρα για την προστασία του. Πιο αναλυτικά, οι γονείς οφείλουν να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή κατά την επιλογή τηλεοπτικών προγραμμάτων λαμβάνοντας υπόψη τους παράγοντες ποιότητα προγράμματος και ηλικία παιδιού. Ακόμη, προτείνεται ο ορισμός ημερήσιου και εβδομαδιαίου χρονικού ορίου τηλεθέασης με ημερήσιο όριο κάτω των 2 ωρών και μηδενική παρακολούθηση σε παιδιά ηλικίας μικρότερης των 2 ετών. Ακόμη, έρευνες υποστηρίζουν πως πρέπει να αποφεύγεται η παρακολούθηση τηλεόρασης πριν τον ύπνο και κατά τη διάρκεια του φαγητού.

Γενικότερα, οι γονείς είναι αναγκαίο να γνωρίζουν τι παρακολουθεί κάθε στιγμή το παιδί τους. Γι' αυτό το λόγο, η τηλεόραση πρέπει να τοποθετείται σε κοινόχρηστο χώρο του σπιτιού και η ατομική παρακολούθηση να αντικαθιστάται από ενεργητική συμπαρακολούθηση γονέα-παιδιού συνοδευόμενη από συζήτηση ακόμη και κατά τη διάρκεια διαφημιστικών προγραμμάτων. Μέσω της συζήτησης προωθείται η σκέψη του παιδιού, επεξηγείται το προβαλλόμενο υλικό, δημιουργούνται ευκαιρίες για ανάπτυξη διάφορων θεμάτων. Τέλος, κρίνεται αναγκαίο οι γονείς να διαθέτουν χρόνο για δημιουργική ασχολία με το παιδί τους καθώς και να παρέχουν εναλλακτικές δραστηριότητες σε εκείνο έχοντας σαν στόχο την ψυχοκοινωνικο-συναισθηματική και γνωστική του ανάπτυξη.